

E. J. ELLILÄ

SANAINEN ARKKU



SANAINEN ARKKU

E. J. ELLILÄ

SANAINEN ARKKU

MIETELMIÄ KIRJOISTA JA
LUKEMISESTA

K. J. GUMMERUS OSAKEYHTIÖ
JYVÄSKYLÄ — HELSINKI

**K. J. Gummerus Osakeyhtiön
kirjapainossa, Jyväskylässä 1936**

ALKULAUSE.

Se pieni mietekokoelma, joka tässä pyrkii maailmalle, on syntynyt vuosien kuluessa miltei kuin itsestään.

Kun tuon tuostakin olen joutunut kylillä ja kaupungeissakin puhumaan nuorille kirjoista ja lukemisesta, niin olen esittämieni ajatuksien tueksi vedonnut huomattavien kansalaisten lausuntoihin. Nämä lausunnot ja mietelmät, joiden tiedän elämänvalaisua etsiville antaneen hyvin paljon, olen koonnut ja järjestänyt tähän niteeseen siinä toivossa, että ne edelleen löytäisivät tiensä oppia ja tietoa kaipaavien käsiin.

Tässä luottamuksessa pyydän saada omistaa »Sanaisen arkun» Suomen vapaan kansansivistystyön suurelle, kymmentuhatlukuiselle opiskelijajoukolle.

Porvoossa, kesäkuussa 1936.

Toimittaja.

I

KIRJAILIJA

Kirjoittamalla opimme.

Augustinus.

Henkevän ja hengettömän kirjailijan ero on vain siinä, että edellinen vaivattomammin käsittää ja omistaa aatteita, jotka jo ovat olemassa, mutta joita jälkimmäinen ei ensinkään huomaa.

Ludvig Börne.

Ei kukaan tule kirjailijaksi ilman taistelua.

L. Dilling.

Kun kirjoittamasi ei tuntijaa miellytä, on se jo paha merkki, mutta jos hölmöt rupeavat sitä kiittämään, on aika se pyyhkiä yli.

Chr. F. Gellert.

Kirjailija, joka hätäilee kirjoittamaan niin, että häntä tänään ja huomenna ymmärrettäisiin, on vaarassa joutua ylihuomenna unohduksiin.

J. G. Hamann.

Kirjailija on — miksikä ei — kuin risti-
retkeläinen, joka oma sydän kompassinaan
etsii pyhää maata.

Hänen manttelinsa on 'maan mustista
murheista'. Hänen lipussansa on sana
'totuus'. Hänen kannuksensa ovat rakkau-
den kultaamat. Hänen ratsunsa tahi hänen
aasinsa on hänen mielikuvituksensa. Ja
hänen hattunsa sulka — mutta paras on
olla sitä sanomatta!

Hän ei ole vaarallinen. Sillä hän ei
taistele.

Kirjailija

Hän etsii ja etsii, huono kompassi kädessänsä, uupuva ratsu allansa, etsii maata, johon hän ei ole koskaan jalallansa astuva, pyhää maata, saavuttamatonta.

Hän etsii. Ikäänkuin hänen etsintänsä tärkeäkin olisi! Vakava, pikku Don Quijote parka.

Maria Jotuni.

Kirjailija tulkitsee sitä, mitä kansa ja aikakausi, silloinen sukupolvi, sisimmässä olemuksessaan tuntee.

Kirjailijoiden, jotka johonkin kykenevät, on helppo voittaa nuoriso puolelleen.

Ajan pitkään ei kukaan kirjailija tai taiteilija jaksu työskennellä, ellei hän ole vilkkaassa vuorovaikutuksessa suuren yleisön kanssa.

Thv. Klaveness.

Hyvä kirjailija vaikuttaa meihin vuosisatojen päästä, ikäänkuin hän olisi ennustanut juuri meidän tapaustamme.

V. A. Koskenniemi.

Kun kirjailija saa meidät lukemaan tuotteitaan, niin hän - itse asiassa on saanut syvän otteen lukijan sympatioihin.

Rafael Koskimies.

Se runoilija, jota vastaan useimmat nuoret tähdätään, varjoo niitä lukuisia, jotka seisovat hänen selkensä takana.

Poul Levin.

Kynä ei ole miekkaa mahtavampi, mutta joskus sekin on määräämässä kansojen kohtaloista.

John Macy.

Kirjat, joita luemme ja joiden sivuilta saamme niin monta auttavaa ajatusta ja sanaa, saapuvat luoksemme sen voiman ja ajattelun rikastuttamina, jotka ovat lähteneet muitten sydämistä ja olemuksesta. Luemme mieltymyksellä nuo suloiset, viehättävät mietelmät. Niistä saamme oppia, innostusta ja rohkeutta. Tuskin ajattelemmekaan kirjoittajaa tai ainakin kuvittelemme hänet useimmiten sellaiseksi, joka helppoudella pitelee kynää: mutta harvoin meille sattuu, että ajattelemme hänen kärsineen menettämisen tuskaa, koetusta, jotta hän voisi antaa meille nuo sanat, joista saamme niin paljon nautintoa tai apua. Emme tule ajatelleeksi, mitä sen tekijä on joskus saanut siitä maksaa. — Emme voi opettaa, mitä emme ole itse oppineet. Hyvien kirjojen kirjoittajien on täytynyt

maksaa taidostaan koko joukon enemmän kuin pelkkää kirjallista työtä. Jokainen lohtua tuova sana kertoo suruista, jotka on kohdattu ja kestäetty voitokkaasti. Oman kärsimyksensä tarinan on tekijä kätkenyt sanoihinsa. On sanottu runoilijoista, että mitä he opettavat runoissaan, sen he ovat oppineet kärsiessään.

J. R. Miller.

Ellei laulajan sydän syki ihmiskunnan ja onnettomuuden puolesta, elleivät hänen katseelleen kangasta ne ihanteelliset päämäärät, joita hänen kansansa »hämärässä pyrkimyksessä» etsii, mutta joita päivän poliitikko harvoin voi tai ei tahdo nähdä, silloin hänen nimensä ei elä niitä teeseuroja kauemmin, jotka sitä kunnioittavat.

Viktor Rydberg.

Kynä on voimakas ase tottuneen käsissä ja saattaa yhdellä sivalluksella katkaista monta päätä.

Edith Sitwell.

Se ansaitsee kyllä suuret kiitokset, joka kirjoittaa huvittaakseen yleisöä, mutta paljon jalompaa ja korkeampaa on kirjoittaa sen opiksi, hyödyksi ja todelliseksi eduksi.

Mark Twain.

Maailma on nyt kehittymäisillään huippuunsa. Se on merkki siitä, että maapian hukkuu. Lapset eivät tottele enää vanhempiaan. Kaikki ihmiset haluavat kirjoittaa kirjoja. Se viittaa aivan selvästi maailman loppuun.

Vanha hieroglyfikirjoitus, kirjoitettu Egyptissä kivitaululle v. 4000 e. Kr.

Kirjallisuudestaan on kansan omistettava, mitä se hyvää sisältää, ja sitten annettava tukea ja täysi hedelmällisyys niiden työlle, jotka sille neronsa ja aatteensa voimalla parasta tarjoavat.

Artturi H. Virkkunen.

II

KIRJA

Hyvä kirja on ihmisen paras ystävä. Se on aina valmis mieltäsi virkistämään, aina aulis sinulle seuraa pitämään. Se ei itselleen mitään vaadi, ei pyydä mitään palvelustensa palkkioksi. Se on ystävä, joka ei koskaan petä. Eikä yksi kirjaystävä koskaan toistaan kadehdi.

Hyvä kirja on ystävä, vaatimaton ja uskollinen. Se ei ainoastaan osaa sinua huvittaa, se myöskin opettaa, antaa aatteita, täydentää henkistä sisältöäsi, ottaa osaa iloihisi, jakaa surusi.

Juhani Aho.

Se, joka rakastaa kirjaa, ei milloinkaan ole ilman uskollista ystävää, hyvää neuvon-

antajaa, hauskaa toveria tai todellista lohduttajaa hädässä.

Isaac Barrow.

Monelle kirja on ollut vaikuttavampi elämäkokemus kuin ehkä mikään muu.

Kirjallisuus ei salli meidän eristäytyä. Se houkuttelee meidät ulos pilvestämme henkilöittensä seuraan. — — — Ja kun näin katselemme ihmisiä neron silmillä, näemme heissä arvoa ja kauneutta, joita emme itse kykenisi heistä löytämään.

Kersti Bergroth.

Kun rupeamme lukemaan kirjallisuutta, niin huomaamme pian, että melkein jokaisessa kirjassa on palanen meitä itseämme. Yhä uudelleen löydämme kirjoista omia

ajatuksiamme. Näemme, että me olemme ikäänkuin sirpaleita hajoitettuina koko maailmankirjallisuuteen.

Kersti Bergroth.

Kirjan tulee ensi kerralla tulla lasta vastaan ystävänä, ei vihollisena.

A. E. Bostwick.

Nuorille ystävillemme tulisi meidän useammin kuin yleensä teemme puhua hyvistä ja huonoista kirjoista. Heille olisi sanottava: Seura, missä liikut, on sisäisen ihmisesi mittari. Kirjat, joita luet, osoittavat, minkä arvoinen olet. Hyvät kirjat kohottavat sinua, huonot vetävät alaspäin. Hyvät kirjat ovat lähteitä, jotka kaikkina aikoina ja kaikissa tiloissa antavat raikasta, elävää vettä. Huonotkin kirjat ovat läh-

teitä, mutta sellaisia, joista juominen tuottaa kirousta, tekee sinut sairaaksi ruumiillasi ja sielultasi. Pyydä kokeneilta ihmisiltä neuvoja hyvistä kirjoista, niin sinä tulet yhtä viisaaksi ja rikkaaksi kuin hekin. Niin, hyvät kirjat vaikuttavat, että sinä opit erottamaan väärän oikeasta, katoavaisen pysyväisestä, pahan hyvästä. Hyvät kirjat auttavat sinua kasvattamaan itseäsi taitavaksi ja hienoksi ihmiseksi. Ne täyttävät sinut ajatuksen rajattomuudella ja suuruudella, tekevät sinut suureksi, kirkastavat silmäsi näkemään elämää. Mutta hyvät kirjat myöskin rikastuttavat, ne rakentavat osaltansa onnesi näkymätöntä tempeliä, ne näyttävät sinulle luomisen ihmeitä ihmisrinnassa ja suuressa luonnossa, ne sirottavat kukkia arkisiin päiviisi, lohduttavat sinua kärsimyksissäsi ja itkevät kans-

sasi, niinkuin myös iloitsevat kanssasi. Ne ovat sielunhoitajia, profeettoja, ylevyyden ja väkevyyden, pyhyiden ja kauneuden julistajia, jotka johtavat ihmisiä ylemmäs ja ylemmäs. — Kirjat saattavat tehdä viisaaksi ja rikkaaksi, mutta myös tyhmäksi ja keppikerjäläiseksi. Huonot kirjat tulevat houkuttelevan ja hurmaavan naamarin peitossa, sanahelinän ja räikeiden värien varjossa, tahi myös susina lammasten vaatteissa. Kosketus niiden kanssa myrkyttää, lamaa sielun ja ruumiin, samentaa silmät erottamasta todellisuutta, eksyttää ja väsyttää hengen, ettet voi ajatella ja että toimit kuin päihtynyt. Huonot kirjat vetävät sinut tomuun, jotta käyt sokeaksi kaikelle yläpuolellasi ja kuuroksi kaikelle ulkopuolellasi. Huonotkin kirjat ovat ystäviä, mutta hyvät kulkevat kanssasi ja pysyvät

luonasi aina vain, huonot taasen petollisten ystävien tavoin lyöttäytyvät seuraasi vallattoman ilon tahi ikävystymisen hetkinä, jättävät sinut, kun hätä ja ahdistus kohtaa, sillä ne eivät kelpaa muuhun, kuin valehtelemaan ja pettämään sinua. Kirja, joka ei voi ylentää mieltäsi, ei ole sinulle minkään arvoinen. Todellinen ystävä on sinulle aina hyödyllinen, samoin myös hyvä kirja. Ystävät, jotka liittyvät sinuun ainoastaan ratoksesi, väsyvät pian, ja te havaitsette pian kumpikin tyhjentäneenne toisenne. Pysyös hyvillä lähteillä!

Reinh. Braunin mukaan.

Koti, missä ei ole kirjoja, on kuin sie-
lun ruumis.

Richard de Bury.

Tosiaankin, Luther oli oikeassa, kun hän heitti pirua mustepullolla! Vain mustetta pelkää piru, vain sillä karkoitamme sen.

Börne.

Nykyajan ihmisen todellinen yliopisto on hyvä kirjakokoelma.

Thomas Carlyle.

Kaikki mitä ihmiset ovat ajatelleet, tehneet, voittaneet ja mitä he ovat olleet, on kuin taikakeinoin säilynyt kirjojen lehdillä.

Thomas Carlyle.

Kirjoissa on kaikkien aikojen sielu.

Thomas Carlyle.

Kirjallisuus on parhaana tai ainakin helpoimmin tajuttavana todistuksena siitä, että ihmisolemuksen kehittymiselle, sen pyrkimykselle täydellisyyttä kohti, ei ole rajoja pantu.

Zach. Castrén.

Kirjat ovat viisaan ja toimeliaan miehen parhaat ystävät. Hänen kirjastonsa on hänelle nautinnon, itsensäunohtamisen ja mietiskelyn tyyssija, lyhyesti: hänen ajatustensa pyhättö.

Cicero.

Kirjojani voin aina tutkia, sillä ne ovat aina palveluksessani.

Cicero.

Kun poikani tulee kotiin ja pyytää rahaa kirjan ostamiseen, tulen iloiseksi. Mutta

kun hän säästörahoillaan itse ostaa kirjan,
ihastun vielä enemmän.

C. S. Coler.

Proosa = sanat parhaassa järjestyksessä;
runous = *parhaat* sanat parhaassa järjestyksessä.

Coleridge.

Valikoitu kirjakokoelma on ja pysyy
sielun ja mielen parhaimpana aarteena.
Se on sielun paras lääke.

Demokritos.

Hottentotit ja nerot voivat olla ilman
kirjoja — mutta emme me.

A. Dickinson.

Ajatelkaapa kerran, mitä Teillä oikeastaan
on pienimmässäkin valikoidussa kirj-

jastossa. Joukko kaikkien sivistyneiden maiden viisaimpia ja henkevimpiä miehiä vuosituhannen ajalta on parhaimmassa järjestyksessä esittänyt tietämisensä ja viisautensa tuloksen.

Ralph Waldo Emerson.

Vaikka Intian rikkaudet ja Euroopan kaikkien kuningaskuntain kruunut laskettaisiin jalkoihini vaihtimeksi lukemisrakaudelleni, sysäisin minä ne kaikki luotani.

Piispa Fénelon.

Kirjat eivät ole vähäinen osa onnesta — kirjallisuus jää viimeiseksi intohimokseni.

Fredrik Suuri.

Kirjat ovat mykkiä opettajia.

Aulus Gellius.

Kirja

Mun kirjani on harvat, mutta niistä
ei mitkään kohtalot mua irti riistä.
Luen niitä uudestaan ja uudestaan,
ain' uutta rikkautta niistä saan
ja kesken ympäristön tympeän
ma niitten kautta elän, hengitän.

Aaro Hellaakoski.

Ei mikään ole niin kehittävää kuin hyvä
kirja.

Herder.

Kirjan, johon tahdot perinpohjaisesti
tutustua, täytyy olla sinun omasi.

C. Hilty.

Aseita, naisia ja kirjoja on joka päivä
pidettävä silmällä.

Hollantilainen sananlasku.

Hyvä kirja on paras lahja, minkä voit ystävällesi antaa. Ystäväsi lukee sitä usein ja totuuden synnyttämässä mielialassa muis- telee hän antajaa aivan toisella tavalla, kuin jos olisit hänelle lahjoittanut kahvi- kupin tai muuta sellaista.

W. von Humboldt.

Roskakirjallisuutta välttää jokainen ihmi- nen yhtä huolellisesti kuin retkujen seuraa. Joka kirjoista etsii tyydytystä saastaiselle mielialalleen, on kuin kärpänen mätäne- vässä raadossa. Siveetön kirja tuottaa ki- rousta tekijälleen ja häpeätä kirjanpaina- jalle, ja valtiolle, joka sellaista suosii, se on Kainin leima.

Saksalaisen voimistelun isä *F. L. Jahn.*

Kirja

Neron ajatuksesta saa mestariteos alkunsa, mutta vasta ahkeruus sen täydellistyttää.

Joubert.

Kirjat ovat meille henkistä kivihiiltä, joka antaa voimaa jatkettuun kulttuurityöhön.

Knut Kjellberg.

Kullakin aikakaudella on oma kirjansa.

Koraani.

Kirja on valtavin kaukoputki, jonka ihmisajatus suuntaa tuntematonta ja kaaosta kohti.

V. A. Koskenniemi.

Musteella on kaksi pääkykyä: ilmaista ajatuksia ja jättää tahroja. Saattaa kysyä,

kumpi näistä ominaisuuksista on useammin tullut käytäntöön, kun kirja on syntynyt.

V. A. Koskenniemi.

Hyvä kirja on kuin ystävä, joka yksinäisyyden hetkinä mieltä ilahduttaa ja ohjaa ja karkoittaa pahat halut ja hyödyttömät ajatukset, antaa tietoja, jotka auttavat meitä eteenpäin elämän taistelussa, herättää työhalua ja innostusta ja kaunistaa sielumme kammiot kauniilla kuvilla. Kaikki, jotka ovat jotakin suurta aikaansaaneet, ovat rakastaneet kirjoja ja niiden neuvoa noudattaneet.

Hilda Käkikoski.

Muistatko, isä, miten sinulla oli tapana laulaa meille lapsille Bellmania klaverin ääressä? Muistatko, miten pari ker-

Kirja

taa joka talvi luetit meille Tegnériä ja Runebergiä ja Anderseniä? Sillä tavalla jouduin Sinulle ensimmäiseen suureen velkaani. Isä, miten voin sen palkita, että he opettivat minua rakastamaan satuja ja sankaritekoja ja isänmaata ja ihmiselämää koko sen suuruudessa ja kurjuudessa.

Selma Lagerlöf.

Kuka on ylin ystävä? Kirja, josta pidät, joka tuhansilla näkymättömillä säikeillään kietoo, vangitsee ja vapauttaa sinut.

Eino Leino.

Niin kummallisia tavaroita kuin kirjat lienee tuskin muita maailmassa; niitä painavat ihmiset, jotka niitä eivät ymmärrä, niitä sitovat, arvostelevat ja lukevat ihmiset.

set, jotka eivät niitä ymmärrä, vieläpä niitä kirjoittavatkin ihmiset, jotka eivät niitä ymmärrä.

G. Ch. Lichtenberg.

Kun kirja ja pää iskevät vastakkain ja silloin kalahtaa ontolta, niin onko se aina kirja?

G. Ch. Lichtenberg.

Kuinka ihanaa onkaan voida kirjoissa säilyttää kaikenlaatuisia tietoja, joita emme tarvitse jokapäiväisessä elämässä. Nyt muistimme on todella tullut rajattomaksi. Tuolla se on kirjakaapissa. Ja se on aina palvelukseen valmis. Uudenaikaiselle muistille on yhdentekevää olemmeko henkisesti virkeitä vai onko meillä päänsärkyä, olemmeko päivä- tai vuosikausiin ajatel-

leet jotakin määrättyä asiaa, onko jokin tapaus hyvin yksinkertainen vaiko tavattoman monimutkainen. Häiriintymättömmänä, muuttumattomana, heikontavista vaikutuksista välittämättä se on uskollisesti ja levollisesti joka hetki käytettävänäimme tuolla kaapissa.

Jan Lighthart.

Jokainen suomalainen kirja, minkä ostat, ei ainoastaan tuota hyötyä itsellesi ja lapsillesi ja kohota kansamme yleistä sivistyskantaa, vaan tekee samalla mahdolliseksi kirjallisuutemme yhä ripeämmän vaurastumisen ja muiden maiden kirjallisuuden rinnalle kohoamisen. Sillä on sekä yksityinen että äärettömän kauas kantava kansallinen merkitys.

Johannes Linnankoski.

Tahtoisin mieluimmin istua köyhänä pakolaisena kirjakuormalla kuin olla kuningas, joka ei pitäisi lukemisesta.

Macaulay.

Kirjat täydentävät ja toistavat ja lainaavat toinen toisiaan tietämättään ja tietoisesti.

On olemassa pikku kirjoja, jotka ovat parhaita ystäviä, ja suuria kirjoja, jotka jäävät kaukaisen vieraiksi tai sietämättömän ikäviksi.

Kielen ja kirjallisuuden puu, joka on tiedon puu, elämän puu, kasvaa kummalla ja ihmeellisellä tavalla.

Runous on tunteen kieltä.

John Macy.

Kirjoillakin on kohtalonsa.

Terentius Marus.

Se, mikä etupäässä tekee asunnon k o s
d i k s i, on vaimo, lapsi ja kirjat. On
surullista nähdä, minkälaisilla vastikkeilla
niitä täytyy koettaa korvata. Esimerkiksi:
palvelija, kotieläin ja sanomalehdet.

Erkki Melartin.

syy, miksi lainatut kirjat niin usein
jäävät palauttamatta, on se, että on hel-
pompi pitää kirjoja kuin niiden sisältöä
hallussaan.

Gillers Menage.

Kirjat eivät ole kuolleita kappaleita,
niissä asuu elämän henki, yhtä toiminta-
tarmoinen kuin se sielu, joka ne on tuot-

tanut. Niin, niihin sisältyy puhtain ydin sitä ajattelevaa järkeä, joka ne on luonut. Minä tiedän, että ne ovat yhtä täynnä elämää kuin lohikäärmeen hampaat sadussa ja että niiden kylvöstä voi nousta ilmoille armeija aseistettuja miehiä. Ja kuitenkin, jollei varovaisuutta noudateta, surmattakoon miltei yhtä kernaasti ihminen kuin hyvä kirja. Joka surmaa ihmisen, surmaa järjeställisen olennon, Jumalan kuvan, mutta joka tuhoaa hyvän kirjan, tuhoaa niin sanoaksemme järjen itsensä. Moni ihminen on vain taakkana maan päällä, mutta hyvä kirja on suuren hengen kallisarvoinen sydänveri, joka säilyy aarteena läpi aikojen.

John Milton.

Dickens teki säälin ja hyväntahtoisuuden uskonnoksi. Hänen kirjojensa vaikutus

tuksesta ovat miljoonat markat vaeltaneet rikkaitten aarrearkuista köyhien käsiin.

D. C. Murray.

Kirjat eivät esitä minkäänlaisia vaatimuksia, soppi yksinkertaisessa asunnossani on kylliksi niiden sijoittamiseen, ne tottelevat jokaista määräystäni, ovat aina käsillä, eivät väsytä minua koskaan, vetäytyvät syrjään, kun niin haluan, ja ovat jälleen esillä pienimmästäkin viittauksestni.

Petrarca.

Ei ole niin huonoa kirjaa, josta ei löytäisi jotakin hyödyllistä.

Plinius Nuorempi.

Millainen tahansa teidän työnne ja leponne onkin, pyhittäkää kirjallisuudelle iltanne, vieläpä unennekin.

Plinius Nuorempi.

Kirjoissa puhuvat kuolleitten kuolematomat äänet.

Plinius Vanhempi.

Nuorukaiselle on ohjaus hyvään kirjallisuuteen vielä tarpeellisempi kuin lapselle opetus kävelemiseen.

Plutarkos.

Kirjat ovat verrattomia ystäviä. Enkä minä ole vielä koskaan tavannut ketään, joka on hankkinut itselleen paljon rahaa olematta kirjojen ystävä.

Cecil Rhodes.

Kirja

Kirjapainot ovat hengen tykistöä.

Antoine Rivarol.

Me puhumme hengen ravinnosta, kuten ruuankin ravinnosta. Hyvä kirja sisältää sellaista ravintoa ehtymättömästi. Se on ikäänkuin varaus meidän parhaalle osallemme.

John Ruskin.

Joutilaisuus ilman kirjallisuutta on kuolema; se on ihmisen elävältä hautaamista.

Seneca.

kirjastoni on minulle kyllin laaja herttuakunta. (Prospero »Myrskyssä».)

Shakespeare.

Sinulla juttutoverina lordit, herttuat.
Minulla heidän parempansa — kirjat. (Swiftille.)

Thos. Sheridan.

On kirjoja, jotka ovat Daavidin kanteleen ja Lutherin huilun kaltaisia: paha henki pakenee niistä. Mutta muistakaamme: viljasta kyllä voi valmistaa leipää, mutta vilja voidaan myöskin polttaa — viinaksi. Huonojen kirjailijain käsissä kirjallisuus muodostuu turmiolliseksi viinaksi, joka ainoastaan kiihottaa, kuluttaa ja veltostuttaa.

C. Skovgaard-Petersen.

Kirja on luja ja jalo yhdysside ihmisten kesken. Ihmiset voivat ajatella ja ymmärtää samoin ja ottaa osaa toistensa tunteisiin

mielikirjailijansa välityksellä. He elävät erottamattomasti hänessä ja hän heissä.

Smiles.

Mikään ei kalusta huonetta niinkuin kirjat.

Sidney Smith.

Kirjat ovat ajatusten lapsia.

Swift.

Jokainen sana on siemen, josta vaikutuksia itää, mutta painettu sana on kaikkien oma, se on rajoittamaton. Painettu sana lentää ulos maailmaan kuin haavan höyty, jota kevätuuli levittelee: ei kukaan tiedä, mihin se kerran on juurtuva. Ei kukaan voi laskea niitä taimia, jotka tänään, huomenna tai miespolvien kuluttua versovat sen siemenestä. Harvoin ajattelemme

sitä nuoruutemme päivinä. Kirjoitusmuste vuotaa niin keveästi kynästä ja tuntuu niin omituisen viehättävältä, mustenee ja saa täysikelpoisuuden mainekirjan, kun painosmuste sen jalostaa. Mutta se sana ei ole enää minun

Z. Topelius.

Kehnoinkin kirja voi sisältää opetuksen.

Kirjat voivat elää, niitä nimittäin luetaan vuosituhansienkin kuluessa.

On siunatuita kirjoja, samoin kuin on kirotuita kirjoja.

Mikä on kirja? Aatemaailman varjo, jähmettynyt sana paperille valokuvattuna. Kirja on aina jotakin, aina palanen ihmiselämää, mutta sittenkin ainoastaan palanen. On ainoastaan yksi kokonainen kirja, raamattu.

Z. Topelius.

On varallisuutta, jota ihmiseltä ei voida ryöstää, niin kauan kuin hän on hengissä. Se on ne tiedot, joita hän on hankkinut, ja kokemus, jonka hän on kerännyt. Annetakoon raa'alle voimalle mikä arvo hyvänsä, pitemmälle mentäessä kuitenkin taitava mies vie voiton voimakkaasta. Sen tähden täytyy elämän taistelua varten koota tietoja. Käyttäkää sen tähden hyväksenne jokaista tilaisuutta lisätäksenne tietojanne. Kokemus näyttelee myös suurta osaa, mutta sitä voidaan kerätä ainoastaan hitaasti ja niin sanoakseni käteistä maksua vastaan, sillä yleensä ei ihminen ole taipuvainen käyttämään hyväkseen toisten kokemuksia, vaan tahtoo mieluummin enemmän tai vähemmän kalalliista ostaa omansa. Mutta se, joka voi ja tahtoo käyttää hyväkseen vanhempien kokemusta, tekee suuren säästön.

K. A. Wallenberg.

Kirjallisuuden päätehtävä on valaista kysymyksiä, onko ihmisellä oikeutta voittaa etuja vain siinä määrin, kuin hän ei joudu kanssaihmisensä tielle ja kuinka toiselta puolen yhteinen elämä on järjestettävä, jottei se häiritsisi yksityisen onnea.

Valvoja 1902.

. sadat kirjat voisi sivuuttaa lyhyesti kuin Kästner: »Tämä kirja on painettu kaikkein huonoimmalle paperille, sääli vain hienoa paperia.»

K. J. Weber.

III

MIKSI ON LUETTAVA?

Lukeminen tekee tietorikkaaksi, keskustelu toimintavalmiiksi, kirjoittaminen täsmälliseksi.

Francis Bacon.

Kirjat ovat ikkunoita, joista sielu saa valonsa. Koti, joissa ei ole kirjoja on kuin huone ilman ikkunoita. Kenelläkään ei ole oikeutta kasvattaa lapsiansa tarjoamatta heille kirjoja, jos hänellä on varaa ostaa niitä. Kirjojen välityksellä oppivat lapset lukemaan. Tiedonjano syntyy lukemisesta, joka sille antaa virikettä. Tiedonhalu nuorissa on aina hyvä takuu alhaisien himojen ja paheiden kiihotuksia vastaan. Vuosittain kasvava pieni kirjasto on kunniakas luku nuoren miehen historiassa.

Kirjat ovat välttämättömiä joka miehelle. Kirjasto ei ole ylellisyyttä, vaan kuuluu se elämän välttämättömiin tarpeisiin.

Henry Ward Beecher.

Kirjan avulla me tunkeudumme siihen sieluun, josta se on lähtöisin.

Georg Brandes.

Sellainen kirja, joka minua kehittää, on minusta hyvä kirja.

Georg Brandes.

Yksityisessä kirjassa voi meille avautua kokonainen maailma. Me voimme tuon kirjan välityksellä oppia ymmärtämään palasen ihmislunnetta, missä emme ainoastaan tunne omaa luontoamme rikkaine muodonvaihteluineen, vaan aavistamme jotakin elä-

mänkaikkeuden muuttumattomasta olemuksesta ja ikuisista laeista.

Georg Brandes.

Ihmisiin verrattuina kirjoilla on etujakin. Ne panevat ajatukset liikkeelle, sitä harvoin ihmiset tekevät. Ne ovat vaiti kun niiltä ei kysytä. Usein vaivaavat minua tunkeilevat ihmiset. Työhuoneessani minulla on 7—8000 kirjaa, jotka eivät koskaan ole minulle vaivaksi, vaan usein iloksi. Vihdoin ne harvoin ovat niin tyhjät kuin ne ihmiset, joista Goethe on sanonut: Jos olisivat kirjoja, en niitä lukisi.

Georg Brandes.

Jos jonkin teoksen lukeminen kohottaa sielua ja tuottaa sinulle jaloja ja vahvoja ajatuksia, älä silloin etsi muuta sääntöä

teosta arvostellaksesi, se on hyvä ja mestarin kädellä tehty.

La Bruyère.

ajatelkaamme, miten rikas opetuksen lähde onkaan kirjoissa, kuinka helppo, kuinka salattu. Kuinka tyynesti asetamme kaan julki inhimillisen tietämättömyytemme köyhyiden kirjain rinnalle joutumatta siitä häpeään. Kirjat ovat koulumestareita, jotka opettavat meitä ilman vitsaa ja patukkaa, ilman kovia sanoja ja kiukkua, pyytämättä palkakseen vaatteita ja rahaa. Jos sinä käyt niiden luokse, niin eivät ne makaa; jos sinä kysyt niiltä selityksiä, niin eivät ne kieltäydy vastaamasta; eivät ne hauku sinua, koskas teet virheen, eivätkä ne nauhuun pyrskähdä, koskas jostakin asiasta tietämätön olet.

Philobiblon-nimisestä kirjasta, jonka

Miksi on luettava?

v. 1344 latinaksi kirjoitti *Richard de Bury*,
Durhamin piispa Englannissa.

Lukeminen on sielulle samaa kuin lii-
kunta ruumiille.

Carlyle.

Jumalalle olkoon kiitos kirjoista. Ne
tuovat sanoman vainajilta ja niiltä, jotka
ovat kaukana luotamme, ja ne antavat meille
osan menneitten aikojen henkisestä elämästä.

W. E. Channing.

Hyvän kirjan lukeminen ja hyvien aja-
tusten ajatteleva on minusta paljon suosi-
teltavampaa kuin se, että tuhlataan tarmoa
seuraelämän kaikenlaisiin mitättömyyksiin.

Georges Clemenceau.

Ihmissielun suuri portti ei ole korva vaan silmä.

Melvil Dewey.

Paras, jonka opinnoilla voi saavuttaa, ei ole tiedot vaan innostus.

Vilhelm Ekelund.

Suuri kirjailija voi merkitä enemmän ihmisen henkiselke kehkeytymiselke kuin hänen omat vanhempansa, ja hyvä kirja voi tehdä ihmisen uudeksi, muuttaa koko hänen elämänsä katsomuksensa ja näyttää uudessa valossa kaikki elämän arvot.

R. W. Emerson.

Lukemista ei voida millään muulla korvata. Ei löydy mitään sivistyksen välinettä, joka olisi niin sopiva kansanjoukoille kuin tämä. Se voidaan ottaa esille joutohetkinä

Miksi on luettava?

ja sitä voidaan jatkaa pitemmän tai lyhyemmän ajan, sikäli kuin kulloinkin soveltuu. Se on välttämätön kaikille luokille, mutta erittäinkin nuorille. Menestyvät miehet ja naiset ovat olleet ahkeria lukijoita ja ovat vieläkin.

Piispa Fénelon.

Luonnollinen taipumus lukemiseen ja henkisen työn aloille säästi minut luultavasti niistä siveellisistä haaksirikoista, joille ovat niin alttiita ne, joilta on jo varhaisessa elämässä riistetty vanhempainsa ohjaus. Kirjani pitivät minua poissa kapakoista ja muista huonoista paikoista.

Thomas Hood.

Miksi luemme kirjoja? Me tunnemme tavallisesti nuo tarinat ja mitä niissä on, eiväthän ne paljon muutu. Me olemme

itsekin ajatelleet jotakin sinnepäin, ajatukset ovat tuttuja, tunteet tuttuja. Onko niissä siis uutta meille?

Ei. Melkein kaikki ulkonainen on vanhaa ja tuttua. Ovathan ihmisten kohtalot, tuskat ja riemut jokseenkin samoja. Juonen jännityskään ei meitä enää lumoa kuten lapsina. Kokeneina tiedämme alusta asti, kuinka käy, ja eiköhän meille ole jokseenkin saman tekevää, kuinka paperilla asioiden käy. Meitä ei siis petä juoni eikä jännittäväisyys. Meitä eivät petä teeskennellyt tuskat, ei rakkaus, ei koristeelliset ikuisuudet, eivätkä suuret sanat, eivät heleät sunnuntaiajatukset, ei vuolas vauhti, eivät taiteellisesti sirotellut somisteet, eivät yllättävät käänteet eivätkä hämmästyttävät yksityiskohdat. Kaikki nuo ovat ensikertalaista lukijaa, niin sanottua suurta yleis-

soä varten. Se antaa pettää itsensä helposti ja rakastaa juuri sitä pettymistensä.

Meitäkin pettivät samat seikat noin kahdenkymmenen vanhana ja vähän ylikin vielä. Kuuluimme silloin suureen yleisöön. Siksi emme tahdo siitä mitään pahaa sanoakaan.

Mutta vaikka näin varuillamme olemme, luemme ja luemme yhä. Mitä siis kirjoista etsimme?

Me etsimme niistä tekijöitä. Meille tuottaa suuren ilon löytää tekijä. Kaikilla kirjoilla ei ole tekijää edes. Mutta jos kirjalla sellainen on, on hän kallis meistä. Hän puhuu meille aina. Me tapaamme hänet kirjan sivuilta vuosisatojen takaa. Hänen nimensä voi olla haihtunut, mutta hän itse elää, hän olkoon maasta mistä

tahansa, oudoista sivistysoloista, jotka ovat olleet ja menneet. Hän ei ole mennyt keskuudestamme. Hän puhuu omalla äänellään tänään niinkuin vuosisatoja sitten. Aika ja paikka eivät hänelle esteitä rakenna. Hän avaa meille sydämensä, antaa meille ajatuksensa. Hän on meille ihminen elävä ja tunteva. Hän on hämmästyttävä sielunsa omituisen kokoonpanon ja sen suuren heijastuskyvyn tähden. Hän säteilee lämpöönsä ja valoansa. Meissä ikäänkuin aukenee kapaloistaan jotakin, ja me tunnemme kasvavamme siinä valossa ja lämmössä. Hän toteuttaa meissä jotakin, jota olimme puuttuneet.

Ihme, jos olimme häntä etsineet ja kaivanneet? Tekijä on meidän ystävämme, jonka luokse voimme palata aina. Eikä hän meitä petä. Miksi siis turvaisimme

Miksi on luettava?

epäluotettaviin ystäviin, kun luotettaviakin on monta.

Ja kun me luemme ja etsimme tekijöitä, vilahtelee ohitsemme kasvoja, jotka eivät meille mitään merkitse, kasvoja, jotka eivät meille kirkastu, kasvoja, joilla on valheellinen ystävyys, kasvoja, jotka meitä mairivat ja odottavat mairintaa, juhlallisia pyhäkoulunopettajan kasvoja, kasvoja lastenkamareista, keinottelijoiden kasvoja ja kasvoja kaikenlaisia. Me emme kiinnitä niihin huomiota. Sillä heillä ei ole meille mitään sanomista. He muodostakoot oman romaaninsa. Kieltämättä he ovat pala aikakauskirjaa hekin ja heillä on oma tehtävänsä. Ja tekijää etsiessä näemme, että tänne maailmaanhan mahtuu mainiosti, ei ollenkaan paikasta taistella tarvitseisi, vuosisadat ovat täynnä harva-asutusta, ja hen-

gen maailmahan on kuin rajaton äärettömyys, jonne kokonaiset aurinkokunnat mahtuisivat.

Maria Jotuni.

Lue parhaita kirjailijoita, sen kautta laven-
taaksesi mielikuvituksesi piiriä.

Aleksis Kivi.

Kaikki viisaus alkaa pokstaavista.

Maiju Lassila.

Älä lue tappaaksesi aikaa, vaan herät-
täaksesi jotakin sinussa itsessäsi eloon! Mut-
ta elämä elämästä! Jos tahtoo saada jotakin,
on jotakin annettava. Siitä ei pääse ilman
työtä.

Edv. Lehmann

Miksi on luettava?

Miten minua nyt pahoittaakaan, etten ole lukenut useampia runoilijoita ja historioitsijoita, ja ettei kukaan ole ajoissa opettanut minua heitä tuntemaan.

Martti Luther.

Lukemista ei koskaan voida pitää kyllin suuressa arvossa.

Ken tahtoo käyttää henkisiä lahjojaan johonkin hyödylliseen ja arvokkaaseen, hän hankkikoon kirjoja.

J. P. Morgan.

Kirjoilla, jotka ansaitsevat tulla luetuiksi, tulee ensinnäkin olla se ominaisuus, että ne herättävät mielenkiintomme, toiseksi että ne saattavat sielunkykymme toimintaan ja kolmanneksi taito tehdä meidät soveliaimmiksi täyttämään arkielämämme velvollisuudet.

det. Niiden ei tule omata ainoastaan yksi, vaan kaikki nämä luonteenomaiset tunto-merkit.

David Pryde.

Kaiken ikäni olen ollut parantumaton kirjatoukka. Paitsi sitä, että tämä tottumukseni on tuottanut minulle suurinta huivia, mitä olen koskaan tuntenut, se on myös suuresti auttanut minua siihen menestykseen, johon olen päässyt.

John D. Rockefeller.

Jos julkiset kirjastot olisivat puoleksikaan niin kalliita kuin julkiset päivälliset tai kirjat maksaisivat kymmenennenkään osan rannerenkaiden hinnasta, niin houkkamaisemmatkin miehet ja naiset voisivat joskus aavistella, että lukemisessakin saattaa olla

Miksi on luettava?

hyvää niinkuin maiskuttelussa ja välkytelyssä. Pelkkä kirjallisuuden huokeus sitä vastoin saa viisaatkin ihmiset unohtamaan, että jos kirja on lukemisen arvoinen, se on ostamisenkin arvoinen.

John Ruskin.

Kirjallisuus, tiede ja taide ovat kaikki hedelmättömiä, elleivät ne kykene tekemään meitä iloisiksi, vieläpä oikein sydämen pohjasta iloisiksi.

John Ruskin.

Rahansaantiharrastukseni eivät ole koskaan voineet estää minua käyttämästä melkoista osaa ajastani lukemiseen. Olen sittemmin huomannut lukemisen edustaneen pääomaa, joka on antanut tuhatkertaisen koron. Kirjallisuus, jota luin, oli hyvin sekalaista, en minä yhtään pannut mieleeni,

mitä luin, mutta tarkoitukseni perille pääsin: lukeminen piti ajatustoimintani selkeänä ja virkeänä.

Russel Sage.

Kirjalla saattaa toisinaan olla vallan ihmisellinen voima. Se voi ratkaisevasti vaikuttaa lukijansa luonteen muodostumiseen ja määrätä hänen ajattelutapansa suunnan, jopa hänen elämänuransa ja tulevan toimintansa.

Hannes Salovaara.

Tarkasti rajoitettu lukeminen hyödyttää, vaihteleva ilahduttaa.

Seneca.

Aivan yleisesti pitää paikkansa tämä: lukemisellanne on mitä suurin merkitys sisäiselle elämällemme. Se on suurimerkityksellisimpiä voimia mitä sisäistä ihmistämme

Miksi on luettava?

on muovailemassa. Elämä ei ole samaa kuin lukeminen — se on totta; mutta yhtä totta on, että sydänelämäsi on monessa suhteessa lukemisesi varassa. Elämykset, ympäristö, ystävät ym. ovat toisia ulkonaisia voimia, jotka joka päivä muodostelevat sydänelämäämme; mutta kaikella lukemisella on omituinen kyky täyttää ajatuksemme ja mielikuvituksemme, ja se on tunnettu tosiasia, että mikä mielikuvituksen ja ajatukset täyttää, se ajan pitkään määrää sydämen tilan.

C. Skovgaard-Petersen.

Jos kysytään, mitä lukuhuhalu on, voidaan siihen vastata: se on henkisen jalostumisen halua, valistuksen ja edistymisen halua seurustella henkilöiden kanssa, joiden ajatukset ja tunteet ovat tosia ja jaloja, ja oppia

heiltä. Sillä henkilö, joka lukee, voi seurustella kaikkien ihmiskunnan mainioimpien persoonallisuuksien kanssa, ja mikä tärkeämpää: häntä ei kutsuta heidän virheittensä ja heikkouksiensa todistajaksi, vaan otta-
maan osaa heidän kauneimpiin hetkiinsä, jolloin vain ylevät ajatukset ja tunteet ovat liikkuneet heidän povessaan. Hänet kutsutaan siten tutustumaan koko ihmiskunnan parempaan olemukseen.

Mutta ihminen on kasvatettava semmoiseen seurusteluun. Hän ei ymmärrä sitä kaivata ja sitä etsiä eikä siitä nauttia ja oppia, jollei hänen sieluunsa ole kasvatettu vastaavaa halua ja kykyä. Sen tähden kaiken opetuksen täytyykin tarkoittaa tämän halun virittämistä ja ravitsemista ja tämän kyvyn kehittämistä.

J. V. Snellman.

Miksi on luettava?

Lue, poikani, kirja:
kyllä kirja palkan maksaa.

Suomal. sananlasku.

Laulu työksi huokiampi,
luku sielulle parempi.

Suomal. sananlasku.

Teidän kirjanne ovat panneet minut
vakavasti ajattelemaan elämänkysymyksiä
ja ovat yleensä syvästi ja terveellisesti
vaikuttaneet minuun.

Leo Tolstoi kirjailija Berthold Auerbachille.

IV

MITÄ ON LUETTAVA?

Vanha puu palaa parhaiten, vanha viini on parasta juoda, vanhat ystävät ovat parhaita uskottuja ja vanhat kirjat ovat parhainta luettavaa.

Don Alozo de Avagon.

Kirja, joka ei puhdista eikä kohota sillä tavalla, että se lisäisi voimaamme, kohottaisi rohkeuttamme ja tekisi elämän helpommaksi, ei ole oikea kirja, olipa se taiteellisessa suhteessa kuinka täydellinen tahansa.

Björnstjerne Björnson.

Ei mitään kirjaa voi ilman muuta pitää hyvänä jokaiselle, kaikkein vähimmin klassikkoja! Useimmissa varakkaissa taloissa

on kirjahyllyllä n. s. klassillisia teoksia; mutta enimmäkseen ne ovat siinä vain koristeena, niitä luetaan harvoin tai ei koskaan, eivätkä ne paljon huvita esilleotettuina, sillä vain sattumalta niitä ymmärretään. Klassilliset teokset on kirjoitettu aikaisempia sukupolvia varten ja ne sisältävät siis yleensä jotakin, joka on kasvavalle sukupolvelle vierasta. Sen on paras alkaa kulloinkin eläville ihmisille kirjoitetuista kirjoista. Niitä nuoriso ymmärtää ja niiden kautta kulkee tie vanhanajan suurten kirjailijain luokse.

Georg Brandes.

Luetaan yleissivistyksen saavuttamiseksi. Se tulee helposti niin yleiseksi, ettei se enää olekaan sivistystä. Luetaan milloin valaista, milloin Kongovaltiosta, milloin näytelmätaiteesta, milloin Baijerin sosialis-

mista, milloin Serbian kansanlauluista, milloin 1830 vuoden vallankumouksesta — kaikki sekaisin yleissivistyksen saavuttamiseksi.

Mutta kaikki ihmiset, jotka jotakin osaavat, osaavat jotakin erikoista. Erikoisesta avautuvat ikkunat yleiseen. Mutta paljon harvemmat tiet johtavat aivan ylimalkaisesti erikoistietoihin.

Lue mieluummin kymmenen kirjaa yhdestä asiasta tai henkilöstä kuin sata kirjaa sadasta eri asiasta! Siis, kun jokin asia on herättänyt mielenkiintosi, on neuvonisi: iske siihen kiinni, syvenny siihen! Opit siinä tuhat kertaa enemmän kuin syventymällä tuhansiin asioihin ja henkilöihin. Esine laajenee katseellesi ja muodostaa vihdoin kokonaisen näköpiirin. Mutta jos alat näköpiirillä, tuijotat pelkkään ilmaan.

Lopulta on paljon vähemmän tärkeää mitä lukee, kuin että lukee luettavansa hyvin.

Sillä ei tietysti ole sanottu, etteikö olisi lukuisia huonoja kirjoja, joihin tarttuminen on ajanhukkaa. Syyllä varoitetaan vaarallisista kirjoista, ja joskus ovat todellakin ne kirjat vaarallisia joita siksi sanotaan. Mutta vaarallisia eivät ole ainoastaan ne kirjat, jotka vetoavat nuoren lukijan aistilisiin vaistoihin tai herättävät hänessä intohimoa ja laiskuutta, vaan myöskin ne, jotka esittävät matalia asioita ihailtavina, levittävät ennakkoluuloja tai kuvaavat vapaa-
mielisyyttä ja vapaudenrakkautta vihamielisessä valossa.

Melkein yhtä vahingollisia kuin vaaralliset kirjat ovat ikävät kirjat, ja on hyvin surullista taikauskoa kunnioittaa ikävystyt-

Mitä on luettava?

tävää vakavuutta ja oppia. Ikävät kirjat pelottavat ihmisiä hankkimasta itselleen tietoja.

Georg Brandes.

Valvokoot vanhemmat tunnollisesti, mitä heidän lapsensa lukevat.

Reinh. Braun.

Jos voisin elää elämäni uudestaan, lukisin runoutta, kuuntelisin musiikkia ainakin kerran viikossa: ehkä silloin se osa aivoistani, mikä on surkastunut, olisi käyttökuntoinen.

Charles Darwin.

Älä lue hyviä kirjoja — elämä on siihen liian lyhyt — lue vain parhaita kirjoja.

Ernest Dimnet.

Kukaan, joka lukee vain sitä, mikä miellyttää, ei voi hankkia paljon tietoja. ●

Joubert.

Uusilla kirjoilla on se paha puoli, että ne estävät meitä lukemasta vanhoja.

Joubert.

Arvottoman kirjallisuuden lukeminen on yksi laji tyhjäntoimitusta.

Kant.

Lukijan tulee tietää, että luetut kirjat todella edistävät hänen sielunsa kasvua ja kehitystä. Se voi tapahtua monella tavalla. Toinen kirja laajentaa ajatustamme, toinen lämmittää sydäntämme; toinen tyydyttää tiedonjanoamme, toinen kauneudenkaipuuamme. Ei ole pakottauduttava valitsemaan

Mitä on luettava?

henkistä ravintoaan vain muiden henkilöiden suosituksien perusteella. Täytyyhän maistaa kaikkia ruokia ennenkuin tietää mitkä maistuvat hyviltä ja ovat terveellisiä. Niin on kirjojenkin laita. Ellei ponnistuksista huolimatta määrätty kirja maistu, ei ole jatkettava sen tai muiden samantapaisten lukemista. Silti ei kirjan itsessään tarvitse olla ikävän eikä se ehkä lukijasta itsestäkään aina ole ikävä. Syöhän usein aikuisena mielihyvällä ruokalajia, jota lapsena ei panisi suuhunsa.

Ellen Key.

Kirjat, joita luemme, vaikuttavat mieleemme samoin kuin ruoka ruumiiseemme. Ei kukaan voi syödä turmeltunutta ruokaa ja pysyä terveenä. Yhtä vähän voi se olla

jalo ja nuhteeton ihminen, joka rakastaa huonojen kirjojen lukemista.

J. D. Kilburn.

Runous on kasvattaja korkeampaan inhimillisyyteen, ennakkoluulottomuuteen, tunteiden ja vaistojen hienostukseen. Runouden syvä kaikupohja kirkastaa ja selventää meille elämän äänet, opettaa meitä erottamaan olennaisen epäolennaisesta, inhimillisesti arvokkaan vähemmän tärkeästä, tutustuttaa meidät ihmissielun ongelmiin ja valaisee meille ihmisen ja luonnon salaperäistä suhdetta toisiinsa.

V. A. Koskenniemi.

Mutta runouden tehtävä ei ole vain ajan hengen ilmaisijana ja tulkkina, sen kutsumus on olla myöskin tienviittana tulevaisu-

Mitä on luettava?

suutta kohti kuljettaessa. Runous, joka etsii vain hetken suosiota, on jo menettänyt huomisen päivän.

V. A. Koskenniemi.

Ennen vanhaan, kun vain harvat kirjat olivat levinneet, oli luonnollista, että luettiin mitä kotona sattui olemaan tai mitä käsiinsä saatiin. Olihan sekin jotakin. Mutta nykyään on huonoa ajan hoitoa, jos lukee kirjan vain siksi, että se sattuu olemaan saatavana.

Hans Larsson.

Mitä luetaan, on luettava niin laajasti, että se käy ymmärrettäväksi ja hauskaksi — siinä yksi tärkeimpiä sääntöjä sekä koululukuja että ominpäinopiskelua varten. Jonkin aineen lyhyt oppikirja voi olla hyvä olemassa käsillä; siitä voi asioita katsoa,

voipa lukea sen kokonaankin, mutta ei pidä viipyä siinä liian kauan, vaan on pian valittava jotakin erikoista. Älkää päättäkö lukea geologiaa, vaan ajatelkaa, olisiko geologiassa jotakin joka teidän mieltänne kiinnittää, ja lukekaa se perinpohjin. Lukekaa esim. jokin kivihiilikautta käsittelevä teos, josta saatte oikean selon siitä, miltä maailma silloin näytti, miten metsät ovat hautautuneet ja kuinka ne ovat muuttuneet hiileksi — silloin opitte geologian tuossa yksityisosassa. Sen sijaan, että ylimalkaan laiskasti lueskelisitte yhtä ja toista matkakertomusten ja maantieteen piiristä, antautukaa esim. Japania tutkimaan. Ottakaa selville, miten sen olot ovat olleet järjestetyt, miten ne nyt ovat järjestetyt, kuinka siellä aseharjoitus tapahtuu, miten kasvatuksesta pidetään huolta. Koettakaa saada ilmi, missä itämainen ja

Mitä on luettava?

länsimainen maailmankatsomus eroavat toisistaan. Kaikki tuo tekee katseenne terävämmäksi monilla aloilla, sellainen erikoisala luo teihin viihtymyksentunnetta, ja saatte nähdä, ettette ole tutkineet yksin Japania, vaan myöskin ihmiskuntaa. Ja niin edespäin muissa aineissa, yhä saman periaatteen mukaan: kokonaisuus osassa.

Hans Larsson.

Kysyt, mitä sinun on luettava. Sinun on luettava sitä, mikä on hyödyllistä — sehän on selvää. Mutta älkäämme muuten liiaksi takertuko tuohon sanaan »hyöty». Totta kyllä, että kaiken on oltava hyödyksi ja että hyöty käsittää kaiken mikä on hyvää ja jonkin arvoista. Mutta hyvällä on monta nimeä ja jokainen niistä voi

merkitä kaikkea hyvää, ja sittenkin on asia niin, että jokainen nimi ottaa hyvän etupäässä yhdeltä kannalta muistuttamatta meitä toisista. Niin on hyöty sanan laita; se ei saa kaikkea hyvää mukaansa, miten mielellämme sitä tahtoisimmekaan. Ja siksi ei hyöty merkitse kaikkea eikä hyöty yksin saa hallita maailmaa. On hyvä, että meillä on monta sanaa, jotta voimme antaa toisen täyttää, mihin toinen ei riitä. Älä pidä niin kiirettä, ettei sinulla ole aikaa lukea mitään sellaista, joka ei ole hyödyllistä, sillä silloin jäät parasta vaille. Sinulle koituu onnettomuudeksi, jos sinut valtaa sellainen työnlevottomuus, että pilaat kaikki kauniit hetket ajattelemalla, onko niistä sinulle hyötyä. Aikamme vitsauksena on hyödynmato, joka jäytää jokaista puhkeamaan pyrkivää tuoretta lehteä.

Mitä on luettava?

Sinun tulee lukea sellaista, mistä saat mielenylennystä, tahtoisin myöskin sanoa. Sillä mielenylennys on hyödyllisempää kuin hyöty. Useimmat ajattelevat mielenylennyksestä puhuttaessa kirkkoa ja mitä siihen kuuluu, ja sen voit sinäkin osaltasi tehdä. Mutta silloin sinun tulee myöskin antaa toisten nimittää mielenylennykseksi sitä, minkä he siksi tuntevat. Mielenylennystä on kaikki, mikä tekee katseesi kirkkaammaksi, sielusi nuorteammaksi ja vapaammaksi, sydämesi avarammaksi ja lämpimämmäksi ja koko mielesi iloisemmaksi. Olin vähällä sanoa: lue sellaista, mikä tekee sinut vakavammaksi, sillä mielenylentyminen on vakavoitumista. Mutta tuo sana on niin synkkä: ei sinänsä eikä viisaille, sillä he ymmärtävät, että kaikki, mikä soi kauniilta, on vakavaa. He näke-

vät, että kun silmä hymyilee oikein iloisesti, niin syvemmällä katseessa piilevä vakavuus antaa katseelle loistoa. Sillä tavallinen rihkama-ilo loistaa niinkuin lasinpalanen kimaltaa auringonvalossa, mutta suuressa ilossa on tummuutta kimalluksen takana ja syvyyttä kaukana pinnan alla niinkuin timantissa. Ja rihkamaisen ilon nauru on vain kuin astiain räminää, mutta täysi ilo soikoonpa se sitten valoisasti kuin hopea tai olkoon sillä sointu kuin malmia, soi aina vakavin sävelin. Siksipä viisaat, jotka sen ymmärtävät, pitävät iloa pyhänä ja vaalivat sitä vakavuutena.

Kaikki mikä on oikein iloista on samalla vakavaa, siitä et vaatine todistuksia. Siksipä en sano: lue kaikkea, mikä tekee sinut vakavaksi. Mutta minä sanon sinulle vakavan sanan: kaikkea sitä, mikä

Mitä on luettava?

antaa sinulle syvintä iloa, sitä sinun tulee lukea.

Hans Larsson.

Kaunokirjallisuus on suuri henkinen tekijä ja valta etupäässä kahdessa mielessä.

Ensinnäkin siinä mielessä, että se on meille ilmiöitten sisäisen merkityksen ilmaissija ja tulkki ja sitten elämän merkityksen selittäjä. Suuret ja syvät runouden tuotteet saattavat meidät välittömästi ja elävästi tunstemaan, mitä oikeastaan merkitsee tämä elämä ja mitä merkitsee olla ihminen, ihmisenä iloita, taistella ja kärsiä.

Toiseksi on kaunokirjallisuus tärkeä henkinen tekijä ja valta siinä mielessä, että se on elämän suuri liikevoima, mullistaja ja uudistaja. Suuri runous muuttaa ja mullistaa elämää ja oloja ja on elämän liike-

voimana ja uudistajana siten, että se lähinnä muuttaa ja uudistaa meitä. Saa meidät nimittäin uudella tavalla tuntemaan ja tajuaamaan joittenkin elämänpuolien tai koko elämänkin merkitystä ja arvoa.

K. S. Laurila.

Olisi synti sanoa, että meitä liika oppi painaisi; mutta meitä painaa lukeminen. Me emme yleensä lue liian paljon, mutta liian erilaista, liian monia asioita, jotka meille eivät kuulu. Lukemisemme ei perustu erikoiseen harrastukseen eikä siis keskity erikoiseksi tulokseksi.

Edv. Lehmann.

On ihmisiä, jotka luulevat osaavansa kirjoittaa, toisia, jotka kirjoittavat, ettei tarvitsisi ajatella; viimeksi mainitut eivät ole

Mitä on luettava?

niinkään typeriä, typeriä ovat ne, jotka heidän kirjojaan lukevat.

Prince de Ligne.

Lukekaa hyviä kirjoja ja lukekaa usein, vaikka vähän kerrallaan, se tekee ihmisen raamatunoppineeksi ja lisäksi vielä hurskaaksi.

Martti Luther.

Totisesti et voi liikaa lukea Jumalan sanaa, ja mitä luet, sitä et voi kyllin hyvin lukea, ja mitä hyvin luet, sitä et voi kyllin hyvin ymmärtää, ja mitä hyvin ymmärrät, sitä et voi kyllin hyvin opettaa ja mitä hyvin opetat, sitä et voi kyllin hyvin elää.

Martti Luther.

Jokainen kirja, joka on lukemisen arvoinen, asettaa jonkin ylevän ihanteen lukijan silmään eteen.

J. R. Miller.

Sillä, joka mielellään lukee, on hallussa taikakeino muuttaa ikävät hetket, joita kaikkien osalle tulee, nautinnon hetkiksi.

Ch. Montesquieu.

Emme tunne tarvetta lukea roskakirjallisuutta jos rakastamme tehtäväämme siihen määrin, että siitä on tullut henkisen elämämme keskus, ja jos osaamme työstämme löytää yhä uusien vaiheiden iloa, joita on totuudenetsinnässä. Vain ne onnettomat, joille työ on ikävää urakkaa, pakenevat itseään ja etsivät tupakkaa, väkijuomia, hevoskilpailuja, teattereja, salapoliisijuttuja ja teennäisiä romaaneja.

Jules Payot.

Mitä on luettava?

Meidän tulee lukea monta kirjaa, mutta ei monenlaisia kirjoja.

Plinius Nuorempi.

Kaikki kirjallisuus jakautuu tiedon ja voiman kirjallisuuteen.

Thomas de Quincey.

Se ei merkitse mitään montako kirjaa lukee, vain se, montako hyvä kirjaa lukee.

Seneca.

Jokaisessa kirjassa, jota luet, piilee tartunta — kuoleman tartunta kuolemaksi tai elämän tartunta elämäksi.

C. Skovgaard-Petersen.

Kaunokirjallisuus kuvastaa tavallisesti vain osan, vaikkakin sisimmän, siitä, mitä ajassa liikkuu.

V. Tarkiainen.

Totutelkaa lukemaan joka päivä määrättyyn aikaan jotakin hyvää kirjaa. Se on välttämättömänä ehtona, jos tahdotte saavuttaa rikkautta ja valtaa.

Jokainen suuri mies on rakastanut kirjoja enemmän kuin rahaa.

Cornelius Vanderbilt Nuor.

V

MITEN ON LUETTAVA?

Rusticus opetti minua lukemaan huolellisesti ja tarkkaavaisuudella sekä siten, etten voi tyytyä pintapuoliseen tietoon, enkä myöskään heti yhtyä siihen, mitä pintapuoliset arvostelijat jostakin kirjasta sanovat.

Marcus Aurelius.

Älä lue siinä mielessä, että saisit kumota ja todistaa lukemassasi esitetyt asiat, äläkä myöskään usko ja pidä todistettuna kaikkea; älä lue löytääksesi näppäriä sanamuotoja ja tietoja puheesi höysteeksi, vaan punnitse ja harkitse tarkoin luettavasi sisältöä.

Muutamit kirjat ovat maisteltavia, muutamat nieltäviä ja muutamat harvat pures-

keltavia ja sulatettavia; muutamia kirjoja on luettava osaksi, toiset luettava läpi, mutta ei erittäin tarkkaan, ja muutamat harvat luettava kokonaan ja hartaasti ja harkiten.

Lukeminen tekee mahdolliseksi liikkua vapaasti ja väljästi.

Francis Bacon.

Muutamia kirjoja tulee ainoastaan mais-
taa; toiset on nopeasti nielaistava ja vain
harvat ansaitsevat hidasta nautitsemista ja
luetun hyvää sulattamista.

Francis Bacon.

Mitään hyvää ja arvokasta kirjaa ei ole
luettu, ennenkuin se on luettu kahdesti.

Arnold Bennett.

Miten on luettava?

Miksi me siis luemme?

Laajentaaksemme tietojamme, hävittääksemme ennakkoluulojamme ja tullaksemme korkeammiksi persoonallisuuksiksi.

Mitä meidän on luettava?

Kirjoja, jotka herättävät huomiotamme ja kiinnittävät mieltämme, sillä ne ovat juuri meille sopivia. Ne ovat meille hyviä.

Miten meidän sitten on luettava näitä hyviä kirjoja?

Ensiksi uskollisesti, toiseksi arvostellen ja jos mahdollista niin, että luvullamme on keskipiste, ja että meillä on aavistus luettavan kokonaisuudesta, vihdoin niin, että omistamme kaikki luettavassa esiintyvät siveelliset opetukset. Silloin avautuu jokaisesta kirjasta meille kokonainen maailma.

Me voimme kirjan avulla oppia tuntemaan palasen ihmisluontoa, missä me emme tapaa ainoastaan omaa luontoamme — muunnosriikkaana ja eri vivahduksin kimaltelevana — vaan me, tapaamme myös kaikki luonnon muuttumattomat olemukset ja iäiset lait.

Vihdoin me voimme, kun luemme tarkkaavasti, kohota niin korkealle moraalisesti, että tunnemme ja ymmärrämme elävästi, mitä on tehtävä ja mitä jätettävä tekemättä.

Georg Brandes.

Jos vain on varaa, tulee mieluimmin itse omistaa kirjansa. On sellaisia, jotka eivät omista kirjoja, vaikka hyvin sitä voisivat. Olin kerran vieraassa maassa kutsuttuna rikkaan taiteensuosijan luokse, jonka taidekokoelman arvo oli yli miljoonan.

Miten on luettava?

Kun olin nähnyt maalaukset sanoin: »Haluaisin kernaasti myöskin nähdä kirjat. Missä ne ovat?» Hän vastasi hieman pahantuulisesti: »En minä kirjoja kokoa.» — Hänellä ei niitä ollenkaan ollut.

Georg Brandes.

Miten meidän tulee valitsemiamme hyviä kirjoja lukea? Ensinnäkin antaumuksella, sitten arvostellen, myöhemmin jos mahdollista niin, että tiedämme tai aavistamme lukemisellamme olevan yhtenäisen suunnitelman ja keskipisteen, vihdoin niin, että kokonaan omaksumme sen siveellisen opetuksen, joka piilee jokaisessa kerrotussa tapauksessa.

Georg Brandes.

Lukeminen ilman ajatusta tekee tyh-
mäksi, ajattelu ilman lukemista vie har-
haan.

Bernh. Clairvauxlainen.

Olisin ollut aivan onneton, ellei minulla
olisi ollut vanhoja kirjojani. Ne olivat
ainoa lohdutukseni ja olin niille yhtä us-
kollinen kuin ne minulle, luin ne uudes-
taan ja uudestaan, en tiedä miten monta
kertaa.

Charles Dickens.

Oikeastaan opimme vain niistä kirjoista,
joita emme voi arvostella. Sellaisen kir-
jan kirjoittaja, jota voimme arvostella, oppi-
mme meistä.

Goethe.

Ihmisetpä eivät tiedä, miten paljon aikaa
ja vaivaa maksaa lukemaan oppiminen.

Miten on luettava?

Minä olen käyttänyt siihen kahdeksan-
kymmentä vuotta, enkä voi vieläkään sanoa
päässeeni päämäärääni.

Goethe.

Lukemisen salaisuus on itse teossa san-
gen yksinkertainen: Lue säännöllisesti.
Lue ainoastaan hyviä kirjoja, älä koskaan
mitään huonoa tai tarpeetonta. Lue oikealla
tavalla, niin että luetun omistat täydelli-
sesti omaksesi.

C. Hilty.

Minusta lainakirjat ovat niin mukavia.
Jos minulla on kirja itselläni, ajattelen:
luenpahan sen joskus toiste.

Th. G. Hippel.

Luettuasi kirjan pysähdy. Älä heti heit-
täydy toisiin tehtäviin, vaan kokoa vai-

kutteesi ja sekä kirjailijan että myös omat ajatuksesi, jotka lukemisen aikana ja sen jälkeen ovat heränneet mielessäsi. Kysy itseltäsi, onko kirjailija käsityksesi mukaan tyhjentävästi ja tyydyttävästi vastannut asettamaansa pääkysymykseen tai käsitellyt valitsemaansa pääaihetta ja mikä on sinun oma mielipiteesi asiasta.

Yrjö Karilas.

Älä kysy, kuka tämän on sanonut, vaan tarkkaa, mitä siinä sanotaan.

Tuomas Kempiläinen.

Erinomainen keino pakottaa lukemaan hyvin, on se, että lopetettuaan kirjan lukemisen merkitsee muistiin, minkä siitä pääasiassa on omaksunut. Sellainen lukemisen muistikirja muodostuu myöskin oman

kehityksemme päiväkirjaksi, varsinkin jos kirjan pääajatusten selostukseen liitämme omia arvostelujamme luetun johdosta. Sitä vastoin tulisi mieluummin välttää arvostelujen lukemista kirjoista, joihin ei vielä ole tutustunut, sillä se johtaa usein oman arvostelumme harhaan.

Ellen Key.

Ei tarvitse olla kohteliaampi kirjalle kuin ihmiselle! Me emme jatka keskustelua toisen matkustajan kanssa rautatievaunussa, jos pidämme häntä typeränä ja vähäpätöisenä. Samalla tavalla on syytä keskeyttää tyhjänpäiväisen kirjan lukeminen. On ennakkoluuloa ajatella, että aloitettu kirja on välttämättä luettava loppuun. Ei kyllä sitten pidä väittää lukeneensa sitä tai lausua muuta arvostelua siitä kuin ettei se

herättänyt mielenkiintoamme — muut saavat sitten arvioida, oliko syy kirjassa vai meissä itsessämme.

Ellen Key.

On mielestäni luonnollista, että varsinainen kaunokirjallisuuden lukeminen aloitetaan nykyajasta. Se, joka nykyhetken runoteoksista on oppinut, mitä kaunokirjallisuus voi vastaanottajalleen antaa, löytää helpommin tien myöskin menneiden aikojen parhaan kirjallisuuden pariin.

Kaiken lukemisen tärkein ja merkityksellisin vaihe alkaa vasta silloin, kun lukija on tullut sille asteelle, että hänessä on suhteessaan kirjoihin ja kirjailijoihin oma valintansa, oma »makunsa», joka määrittää, mitä hän maailmankirjallisuuden aarteista itselleen omistaa, kun hän asettaa

vaatimuksensa lukemaansa nähden korkealle ja suhtautuu yksityiskohtaisella ja ymmärtävällä kritiikillä siihen, mitä hänen mieltä kirjailijansa hänelle tarjoaa.

Tällaista lukijaa varten ovat runouden parhaat arvot luodut, ja tällaisen lukijan olemassaolo on puolestaan jokaiselle todelliselle runoilijalle korkeimpana kehoituksena ja korkeimpana palkintona. Tällainen lukija, tällainen lukijakunta on niin ikään ehdottomana edellytyksenä kaiken varsinaisen kirjallisen kulttuurin ja kirjallisen traditsionin muodostamiseen.

V. A. Koskenniemi.

Ei ole ymmärtäväistä lukea liian paljon.
Lukemisen taito on kaunotaidetta.

Suurten ja pienten kirjojen parissa viihtyy hyvin, jos soutaa omaa venettään ja

varoo suuria hyökylaineita, jotka voivat kaataa kumoon, ja jos on niin sanoakseni häpeämätön kirjallisuutta lukiessaan: jos ei ota sitä liian painavasti eikä myöskään mielettömän vastuuttomasti.

Oikea aarre usein piilee pienessä lip=paassa.

John Macy.

Viisas löytää taitavan kemistin tavoin kultaa keuhnoimmastakin kirjallisuuden kuor=nasta, mutta hölmö jää hölmöksi niin par=haittenkin kirjojen parissa kuin kokonaan ilman kirjoja.

John Milton.

Passiivinen lukeminen on ajanhukkaa. Lukeminen on käsitettävä, kirjailijan aja=tus lujin ottein oivallettava — silloin jo ajattelempa itse. — Lukemisen ei tarvitse

olla kirjailijan väitteiden (tai vastaväitteiden) orjamaista hyväksymistä, vaan todellisuuden, kokemuksen ja järjen kanssa vertailemista, mikä on ihmiskunnan kokemusten vahvistamista.

Jules Payot.

Vahvistavia kirjoja, jotka ovat tarkoitettut kannattamaan hyviä päätöksiä ja tukemaan yleviä tunteita, ei pidä lukea nopeasti. Niitä kirjoja on mietittävä, on annettava niiden jollakin tavoin pisara pisaralta imeytyä sieluun ja niitä on kuljetettava mukana matkoilla. Parhaiden ajatuksista on tehtävä kuin »henkinen kukkavihko», jonka tuoksua saattaa hengittää, kun sydän raukeaa. On hyvä osata ulkoa suurien siveysopettajien parhaat lauseet.

Jules Payot.

Lukeminen on laiskuuden vaarallisin muoto, sillä laiskuri, joka ei tee mitään, voi tuntea omantunnonvaivoja ja luopuu toimettomuudesta, mutta jos hän lukee, niin hän alkaa luulla tekevänsä työtä ja hänen laiskuutensa on parantumaton. Lukemishalu voi rappeutua samanlaiseksi vimmaksi kuin nälkätauti.

Jules Payot.

Lukeminen on toisen aivoilla ajattelemista omiensa asemesta.

Thomas de Quincey.

Sinä voit lukea kaikki British Museummin kirjat — jos ikäsi vain siihen riittäisi — ja kuitenkin jäädä ylen »sivistymättömäksi», kehittymättömäksi ihmiseksi; mutta jos sinä luet kymmenen sivua hyvää kirjaa,

kirjain kirjaimelta, se on: todellisella tarkkaavaisuudella — olet sinä siitä lähtien jossakin määrin sivistynyt ihminen. Koko erotus sivistyksen ja ei-sivistyksen välillä — mikäli se koskee vain sen älyllistä puolta — on tässä tarkkuudessa.

Kirja ei ole minkään arvoinen, ellei sillä ole paljon arvoa; eikä se ole käyttökelpoinen ennenkuin se on luettu ja uudestaan luettu ja tullut rakkaaksi ja taas uusilla piirteillä rakkaammaksi — ja merkityksi, niin että voitte vedota siitä tarvitsemiinne kohtiin niinkuin soturi saa varastohuoneesta siepata kulloinkin otollisimman aseensa tai taloudenhoitaja noutaa kaipaamansa mausteita myymälästä.

John Ruskin.

Kirjaa, jota et viehätty lukemaan uudestaan, ei sinun kannata lukea ollenkaan.

Fr. Rückert.

Paljolla kirjan tekemisellä ei ole loppua, ja liikanainen lukeminen väsyttää ruumista.

Salomon Saarnaaja 12: 12.

Lue vähän, mutta kestävästi, ja elä siitä, mitä luet.

C. Skovgaard=Petersen.

Paisuva virta, joka levottomana kuohuu yli äyräittensä, hävittää ja huuhtoo kaikki tieltään. Hiljainen puro, joka soluu tasaisena taukoamatta eteenpäin, kasvattaa varsillaan valkeita lumpeita ja sinisiä lemmekeitä. Anna lukemisesi olla puron kaltainen.

Miten on luettava?

Tunnen yli äyräittänsä paisuvan lukemisen; se on henkisesti kuluttava. Siihen soveltuu sana: »Joka lisää tietoaan, hän lisää myös itselleen murhetta.»

Tunnen myös puron kaltaisen lukemisen; se on monien siunauksien synnyttäjä.

C. Skovgaard-Petersen.

Kirjat ovat kyllä hyvät olemassa, mutta ne eivät kelpaa mihinkään, ellei niitä osata oikein käyttää.

Z. Topelius.

Hyödyllisimpiä kirjoja ovat ne, joista lukija itse sepittää puolet: hän kehittää ajatuksia, joitten itu on ojennettu hänelle; hän oikaisee sen, mikä hänestä näyttää virheelliseltä, ja hän vahvistaa omilla huo-

mautuksillaan sitä, mikä hänen mielestään on heikosti esitetty.

Voltaire.

*

KIRJAN RUKOUS

1

*Pyydän, älä koske minuun märjin tai li-
kaisin käsin, sillä minua hävettäisi näyttäy-
tyä tahrittuna toisille kansalaisille, jotka
minua myös lukea haluavat.*

2

*Jos tuot minut luettavaksi niin pane kohta
puhdas paperi ympärilleni.*

3

*Älä kirjoita äläkä piirtele lehdilleni, sillä
se huonontaisi ulkoasuani ja olisi huono
todistus myös sinusta itsestäsi.*

Älä jätä minua pienten lasten käsiin.

5

Älä jätä minua avoimeksi kun et enää minua lue, äläkä aseta pöydälle avattuna ylösalaisin.

6

Älä käännä minua lukiessasi kaksinkerroin, sillä silloin murtuu selkäni ja lehdet repeytyvät irti.

7

Älä taita lehden kulmia kaksinkerroin. Jos epäilet, ettet muista, mihin edellisellä kerralla lopetit, niin pane paperiliuska tai jokin pieni kuva merkiksi väliin.

8

*Älä käännä lehtiäni suussasi kostutetuin
sormin, jotta et rypistäisi lehtiäni.*

9

*Pidä mielessäsi, että käyn monen ihmisen
luona kun olet minut lukenut. Siksi voimme
jokin päivä taas kohdata ja silloin pahas-
tuisit jos näkisit että olen vanha, kulunut,
tahrattu.*

10

*Pidä mielessäsi että minä olen suuri si-
vistyksen ja kasvatuksen temppeli, että
tahdon kaikille vaan hyvää tehdä, kaikille
elämän viisautta antaa, kaikkien korkeiden
ja kauniiden aatteiden puoleen johtaa.*

HENKILÖHAKEMISTO

HENKILÖHAKEMISTO

Aho, Juhani	19
Augustinus	9
Aurelius, Marcus	93
de Avagon, Don Alozo	71
Bacon, Francis	49, 93, 94
Barrow, Isaac	20
Beecher, Henry Ward	49
Bennett, Arnold	94
Bergroth, Kersti	20
Björnson, Björnstjerne	71
Bostwick, A. E.	21
Brandes, Georg	50, 51, 71, 72, 95, 96, 97
Braun, Reinh.	21, 75
de Bury, Richard	24, 52
Börne, Ludvig	9, 25
Carlyle, Thomas	25, 53
Castrén, Zach.	26
Channing, W. E.	53
Cicero	26
Clairvauxlainen, Bernh.	98
Clemenceau, Georges	53

Sanainen arkku

Coler, C. S.	26
Coleridge	27
 Darvin, Charles	 75
Demokritos	27
Dewey, Melvil	54
Dickens, Charles	98
Dickinson, A.	27
Dilling, L.	9
Dimnet, Ernest	75
 Ekelund, Vilhelm	 54
Emerson, Ralph Waldo	27, 54
Fénelon	28, 54
Fredrik Suuri	28
 Gellert, Chr. F.	 9
Gellius, Aulus	28
Goethe	98
 Hamann, J. G.	 10
Hellaakoski, Aaro	29
Herder	29
Hilty, C	29, 99
Hippel, Th. G.	99
Hollantil. sananlasku	29
Hood, Thomas	55
von Humboldt, W.	30

Henkilöhakemisto

Jahn, F. L.	30
Jotuni, Maria	10, 55
Joubert	31, 76
Kant	76
Karilas, Yrjö	99
Kempiläinen, Tuomas	100
Key, Ellen	76, 100, 101
Kilburn, J. D.	77
Kivi, Aleksis	60
Kjellberg, Knut	31
Klaveness, Thv.	11
Koraani	31
Koskenniemi, V. A.	12, 31, 78, 102
Koskimies, Rafael.	12
Käkikoski, Hilda	32
La Bruyère	51
Lagerlöf, Selma	32
Larsson, Hans	79, 81
Lassila, Maiju	60
Laurila, K. S.	85
Lehmann, Edv..	60, 86
Leino, Eino	33
Levin, Poul	12
Lichtenberg, G. Ch.	33, 34
Lighthart, Jan	34
de Ligne, Prince	86
Linnankoski, Johannes	35
Luther, Martti	61, 87

Sanainen arkku

Macaulay	36
Macy, John	12, 36, 103
Marus, Terentius	37
Melartin, Erkki	37
Menage, Gillers	37
Miller, J. R.	13, 88
Milton, John	37, 104
Montesquieu, Ch.	88
Morgan, J. P.	61
Murray, D. C.	38
Payot, Jules	88, 104, 105, 106
Petrarca	39
Plinius Nuorempi	39, 40, 89
Plinius Vanhempi	40
Plutarkos	40
Pryde, David	61
de Quincey, Thomas	89, 106
Rhodes, Cecil	40
Rivarol, Antoine	41
Rockefeller, John D.	62
Ruskin, John	41, 62, 63, 106
Rückert, Fr	108
Rydberg, Viktor	14
Sage, Russel	63
Salomon Saarnaaja	108
Salovaara, Hannes	64

Henkilöhakemisto

Seneca	41, 64, 89
Shakespeare, William	41
Sheridan, Thos	42
Sitwell, Edith	15
Skovgaard-Petersen, C.	42, 64, 89, 108, 109
Snellman, J. V.	65
Smiles	42
Smith, Sidney	43
Suomal. sananlasku	67
Swift, Jonathan	43
Tarkiainen, V.	90
Tolstoi, Leo	67
Topelius, Z.	43, 44, 109
Twain, Mark	15
Wallenberg, K. A.	45
Valvoja	46
Vanderbilt Nuor., Cornelius	90
Vanha hieroglyfikirjoitus	15
Weber, K. J.	46
Virkkunen, Artturi H.	16
Voltaire	109

SISÄLLYS:

Alkulause	5
I. Kirjailija	7
II. Kirja	17
III. Miksi on luettava?	46
IV. Mitä on luettava?	69
V. Miten on luettava	91
Kirjan rukous	110
Henkilöhakemisto	113